

KASTEEL HEESWIJK

Kasteel van Brabant

Stichting Kasteel Heeswijk Jaarverslag 2018

De stichting Kasteel Heeswijk (SKH) was in 2018 op alle gebieden actief om haar kwaliteiten te verhogen. Op het landgoed rondom het kasteel vonden omvangrijke restauraties plaats aan de buitenmonumenten. De wandelroutes werden verbeterd en vanuit het kasteel gingen landgoedwandelingen van start. Ook het kasteel zelf onderging onderhoudswerkzaamheden. De kasteeltuin kreeg een waardevolle aanvulling met een blindenmaquette. In het kasteel kwamen verbeteringen in de zaalinrichting. Extra educatieve projecten en evenementen trokken meer jeugdig publiek. Het kasteel versterkte zijn publieksbereik door strategische samenwerking met gemeente, provincie en Visit Brabant. Achter de schermen vonden diverse verbeteringen in de bedrijfsvoering plaats. Aan het einde van het jaar konden we concluderen dat het 'Kasteel van Brabant' op een hoger professioneel niveau functioneerde.

1. Identiteit en toerisme

Kasteel Heeswijk geldt als icoon in Brabant, een topmonument dat alle typische kenmerken van een kasteel heeft: een waterburcht in een historisch landschap.

Het publieksprogramma richtte zich in 2018 daarom op evenementen in de culturele en cultuur-toeristische sfeer. De zondag was standaard 'evenementendag' met een koffieconcert, demonstratie, lezing of andere publiekspresentatie. De Historische Re-enactment Vereniging Nederland organiseerde in het najaar '*Kasteel Heeswijk bevrijd*' met een re-enactment van de strijd in september 1944. In een volgend weekend volgde '*Chateau Heeswijk Liberée*', een re-enactment van de strijd in 1794 in Napoleontische sferen. Andere grote evenementen waren de landelijke Museumweek, Dag van het Kasteel en Open Monumentendag. Het laatste evenement werd in samenwerking met de gemeente als marketinginstrument gericht op publiek in de omliggende gemeenten. Het kasteel ontving 1.125 bezoekers uit de ommelanden en informeerde hen over het najaars- en winterprogramma.

Met '*De Heerlijkheid Heeswijk-Dinther*', een collegiale samenwerking van kasteel, molen, abdij en museumboerderij, steeg het aantal bezoekers dat een combinatie van deze monumenten bezocht. Een promotieactie op lokale campings had positief resultaat. De gemeente formuleerde een toeristisch-recreatief beleid voor 2019-2021 en definieerde

de Heerlijkheid als cultuur-toeristische zone met een oriëntatie op Den Bosch. Tevens ging het kasteel een samenwerking aan als *'talent tradepartner'* met Visit Brabant, om zich zo meer te profileren in het internationaal en nationaal toerisme. Hieruit voortvloeiend ondersteunt het kasteel het toeristisch beleid van de gemeente met de focus op De Heerlijkheid.

2. Innovatie

Een aantal nieuwe activiteiten werd in 2018 ontwikkeld:

- Landgoedwandeling: een wandeling met een gids rondom het kasteel en over landgoed Heeswijk, met informatie over natuur en cultuur;
- Rondleiding voor blinden en slechtzienden, in de Kasteeltuin kwam een blindenmaquette, gesponsord door de Vrienden & Beschermers.
- Kanoroute naar Berlicum / Den Bosch, in samenwerking met Kanoverhuur Beekdal v.o.f.;
- Museum Match: dating avond voor Museumkaarthouders;
- Erkend Leerbedrijf beroepsonderwijs voor stages MBO;
- Speurtocht *'Rinaldo en Armida'*, gerelateerd aan het schoorsteenstuk in de Witte Kamer;
- Drakenspeurtocht, gerelateerd aan de legende van de Draak van Heeswijk;
- Smeedijzerspeurtocht, gerelateerd aan de historie van juffrouw Koosje, jonker Albéric en de kasteelsmid;
- Statenbijbel: educatieve digitale presentatie, gesponsord door de VVKH;¹
- *'Chateau Heeswijk Liberé'*, living history anno 1794
- *'Quercus Heeswijk'*, zaailingen van de Heeswijkse eik kwamen in de verkoop.

Voor deze innovatie was de inzet van onze vrijwilligers onmisbaar.

Een interne professionalisering van het toeristische werk vond plaats met de voltooiing van de website www.kasteelheeswijk.com en het daaraan gekoppelde geautomatiseerde boekingssysteem. Met de aansluiting van de glasvezelkabel investeerden wij in de ICT-structuur. Medio 2018 kwam een medewerker frontoffice in dienst om het groeiend aantal boekingen en e-tickets te coördineren. Ook de locatiereservering en verhuur kon hiermee efficiënter verlopen. Geleidelijk groeide SKH vanuit een vrijwilligerscultuur naar een organisatie waar de vrijwilligers inhoudelijk en innovatief actief zijn, en de dagelijkse organisatie borg staat voor de continuïteit en professionele bedrijfsvoering.

3. In en rondom het kasteel

Vanuit de vestibule werden het portret van Baron André en het noordaanzicht van het kasteel geplaatst in de Ridderzaal. De bruikleen 'Kaart van Brabant' ging retour naar de eigenaar. De winkel in de vestibule werd uitgebreid. Vanuit depot kwamen meer kunstwerken in de zalen. Het gouvernantekamertje werd ingericht, en ook de kasteelkeuken kreeg een meer historische inrichting.

De Wapenzaal werd verrijkt met een Bechstein vleugel, geschenk van de familie Driessen en de Vrienden & Beschermers, en met twee plantvazen voor de ingang, geschenk van de VVKH.

---

¹ Vereniging van Vrijwilligers Kasteel Heeswijk, 1997-2017. Bij integratie van de VVKH in SKH heeft de VVKH een aantal projecten in het kasteel gesponsord.

4. Topmonument van Brabant: de exploitatie

In de lijn van de statuten werkt de stichting zowel aan het behoud als aan de openstelling van het kasteel. Van belang hierbij is, dat de provincie Kasteel Heeswijk aanmerkt als één van de vier topmonumenten van Brabant en dat de rijksoverheid het behoud van het complex van belang vindt. Beide overheden hebben daarom ook in 2018 een instandhoudingssubsidie voor het monument verstrekt. De gemeente Bernheze verstrekt een jaarlijkse exploitatiesubsidie.

Andere reguliere inkomsten kwamen uit entreegelden, locatieverhuur, verhuur van de dienstwoning en het restaurant. Over de gehele linie bleek de in 2016 geïntroduceerde formule van publiekgericht kasteel een voortgaand positief resultaat te hebben: zowel de aantallen bezoekers als de entreegelden bleven stijgen.

Een staf van 3,8 fte werd aangevuld door negentig vrijwilligers. Een wervingsactie leverde elf nieuwe vrijwilligers op, waarmee de natuurlijke doorstroom op gang bleef. Dankzij de vrijwilligers kon SKH wederom een succesvol jaarprogramma uitvoeren.

Het horecabedrijf Kasteel Heeswijk Horeca v.o.f. (KHH) huurt de kasteelkelders ten behoeve van partijen en de brasserie voor de daghoreca. De toeristische koers van SKH bracht in 2018 beduidend meer gasten in de brasserie. Einde 2018 besloot Kasteel Heeswijk Horeca v.o.f. na dertig jaar haar bedrijf te beëindigen per november 2019. De horeca-activiteiten op het kasteel zullen hierdoor onder directie van de stichting komen, waarmee de bedrijfsvoering van het kasteel wordt gecentraliseerd.

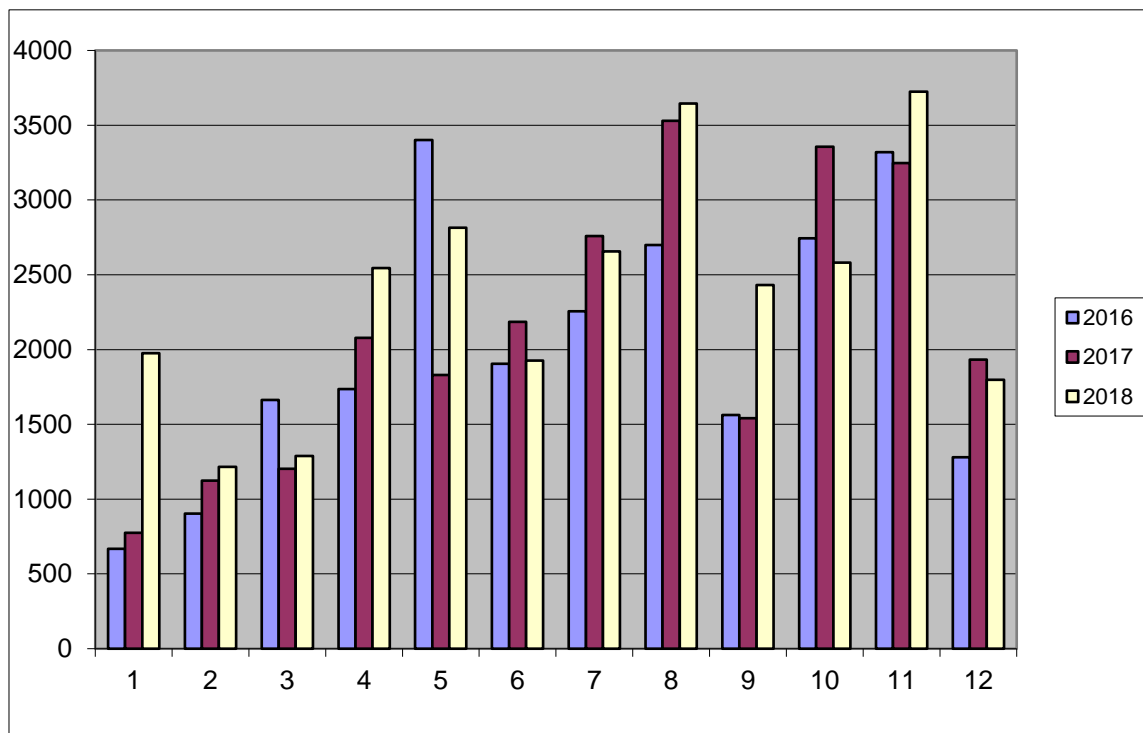
In samenwerking met de drie andere topmonumenten de Sint Janskathedraal (Den Bosch), Grote Kerk (Breda) en Markiezenhof (Bergen op Zoom) zette SKH een marketingcampagne uit. Bedrijfssponsors zijn verenigd in een 'Ridderschap van Heeswijk', onder leiding van een commandeur, thans de Commissaris van de Koning Wim van de Donk.

Het publieksbereik was in 2018 als volgt:

Bezoekaantallen 2016-2018

	Volwassenen			Kinderen			Sponsoring*			Totaal		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Jan	524	518	850	104	159	835	40	97	291	668	774	1976
Febr	706	682	698	168	305	403	29	137	114	903	1124	1215
Mrt	1165	800	916	342	252	285	157	150	87	1664	1202	1288
Apr	1229	1422	1782	270	338	464	237	319	298	1736	2079	2544
Mei	2.499	1.326	1.733	700	279	829	203	226	253	3402	1831	2815
Juni	1095	1659	1450	684	299	287	126	227	190	1905	2185	1927
Juli	1.754	2.005	1.932	361	533	513	141	221	211	2256	2759	2656
Augustus	1.978	2.598	2.538	475	607	766	246	324	341	2699	3529	3645
September	1.140	1.303	1.538	266	141	192	157	97	702	1563	1541	2432
Oktober	1672	1986	1629	711	741	565	361	629	388	2744	3356	2582
November	590	807	2064	2.313	2.212	1.350	416	229	311	3319	3248	3725
December	868	1262	1173	100	375	276	312	296	348	1280	1933	1797
	15.220	16.368	18.303	6.494	6.241	6.765	2.425	2.952	3.534	24.139	25.561	28.602

*sponsoring: vrij toegang voor leden van Vrienden, Brabants Landschap en donateurs

Bezoekaantallen per maand januari-december (1-12)

5. Instandhouding van het monument

Zowel Rijk als Provincie geven financiële ondersteuning aan de instandhouding van Kasteel Heeswijk. Voor de periode 2015-2018 ontvangt SKH jaarlijks een BRIM-subsidie (Besluit Rijkssubsidiëring Instandhouding Monumenten). Als noodzakelijke co-financier treedt de Provincie op; voor de periode 2016-2019 werd een Topmonumentensubsidie toegezegd. In 2018 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Vernieuwing van voegwerk, houtwerk en beschadigde stenen van de brug tussen voor- en hoofdburcht en van diverse muren van de kasteelgebouwen;
- Reiniging en conservering van de houten trappen en vloeren;
- Restauratie en herplaatsing van het sierhek in de kasteeltuin;
- Reiniging en conservering van de 18^e-eeuwse marmeren tuinbeelden, vervanging van drie beelden door weerbestendige replica's, gesponsord door de Bridge commissie en de VVKH;
- Renovatie van de treures op het benedenplein.

6. Restauratieprojecten

Met financiële steun van de provincie ontsluit het kasteel de verbinding met de N279. Dankzij een bijdrage van De Vaart konden de portalen en historische bestrating van de oprijlaan worden gerestaureerd. Aan weerszijden van de bestrating kwamen vlakke banen voor rollators en rolstoelen alsmede een verlichting. De brug over de stuw is gerenoveerd en veiliger gemaakt. Dankzij een restauratiesubsidie werden in 2017-2018 de barokke poort en de neogotische brug over de meander gerestaureerd en in oude vorm teruggebracht. De nabije druivenkassen werden eveneens gerestaureerd. De

personeelsparkeerplaats tegenover de kasteelpoort is verwijderd. Al met al is een entree van allure ontstaan en is het kasteel prominent zichtbaar vanaf de N279.

Tevens kwamen in 2018 financiële middelen van provincie, gemeente en Brabants Landschap beschikbaar om in 2019 aan de N279 een parkeerterrein voor 150 auto's en 6 touringcars aan te leggen.

Met deze projecten ontstaat een adequate toeristische entree van het landgoed, is een monumentale entree hersteld en vermindert de verkeersdruk op 'het achterland'.

7. Bestuur en management

Het bestuur van de stichting wordt gevormd door de directeur. In bestuur en Raad van Toezicht vonden in 2018 geen wijzigingen plaats. In de Raad van Advies traden in 2018 zes leden terug: de heren

		Benoemd	Achtergrond/functie
Drs. A.G.M.	Breijder RA	1996	Deloitte Accountants
Drs. A.L.M.	Nelissen	11-2001	Raad van Bestuur Dura Vermeer Groep / voorzitter St. Kasteel Heeswijk / President-commissaris TBI Holdings B.V.
Drs. A.A.J.	Wintjes	11-2003	Rector Gymnasium Beekvliet
Drs. W.N. van den	Dries	2006	Lid Algemeen Bestuur st. Brabants Landschap
Ir. J.W.	Willems	06-2006	Directeur Ingenieursbureau Sweegers en de Bruin
W.I.I. van	Beek	12-2012	Commissaris van de Koning in Provincie Utrecht

Allen hebben belangrijk bijgedragen aan de restauratie en opbloei van het kasteel, wij zijn hen veel dank verschuldigd.

Vier opvolgers traden aan. Aldus waren de Raden van Toezicht en Advies einde 2018 als volgt samengesteld:

Raad v. Toezicht		Benoemd	Achtergrond/functie
Ir. P.J.A. van	Schijndel	01-10-2013	Lid Raad van Bestuur van Rabobank Groep
Drs. R.C.	Bastiaanse	01-01-2012	Directeur Brabants Historisch Informatie Centrum
W.J.A.L.M.	Verwegen	01-01-2012	Directeur Verwegen Communicatie B.V.
Mr. J.H.T.M.	Cuppen	01-01-2013	Directeur CILUX Compliance Consultancy
R.F.M.	Wagemakers	22-06-2015	Rayondirecteur MKB N-O Brabant ING Bank
Ing. J.	Baan	22-06-2016	Directeur Brabants Landschap

Raad van Advies		Benoemd	Achtergrond/functie
p. D.	Hendrickx o.praem.	06-2013	Abt van de Abdij van Berne
Drs. B. de	Boer	22-06-2016	Voorzitter Raad van Toezicht Visit Brabant
mw. Drs. B. van	Haaften-Harkema	22-06-2016	Bestuurder SDW (voorzitter RvA)
Drs. H.	Hendriks	22-06-2016	Directievoorzitter Philips Electronics Benelux
Drs. D.T.C.M.	Lips	22-06-2016	Algemeen Directeur Libéma
Mr. J.K.B. van	Daalen	11-09-2017	Senior rechter, tevens vicevoorzitter van de stichting Brabants Landschap
mw. Mr. M.A.B.	van der Sloot	09-07-2018	Advocaat, voorzitter KRO, CDA Noord-Brabant
mw. Drs. M.H.T.M.	Stultiens	09-07-2018	Directeur Artishock Events & Marketing
Drs. P.L.A.	Rüpp	09-07-2018	Bestuurder AVANS Hogeschool, Kamerheer des Konings in Noord-Brabant
mw. Ir. A.M.	Burger	03-12-2018	Annemie Burger Advies

Het financieel management was ook in 2018 gericht op:

- a. De balanspositie structureel te verbeteren;
- b. De rentabiliteit in de bedrijfsvoering te verhogen.

Omwille van de transparantie is geïnvesteerd in een digitaal kassa- en boekingsstelsel. Tezamen met de deelname aan registratie van de Nationale Museumkaart levert dit goede rapportages op, waarmee beleid kan worden gemaakt. Met de aansluiting van de glasvezelkabel investeerden we in verbetering van de ICT structuur.

De balanspositie is in 2018 verder verbeterd door op de banklening af te lossen en investeringen binnen het boekjaar af te schrijven.

De rentabiliteit in de bedrijfsvoering verbeterde – onder meer - door de focus te richten op het toerisme. De gemeente was hierin een sterke partner, die in een nieuw toeristisch-recreatief beleid het kasteel positioneerde als 'vlaggenschip' in de toeristische zone Heeswijk-Dinther.

in overleg om een gemeentelijk beleid voor toerisme te helpen formuleren.. Deze samenwerking en het geïntensiverde publieksprogramma leverde ook dit jaar een stijging van het aantal bezoekers op.

Risicoparagraaf

1. Exploitatieresultaten

De stijging in eigen inkomsten zette door in 2018: de entreegelden met 8%, de winkelverkoop met 10%. Nadat in 2017 de laatste afschrijvingen waren verrekend, worden vanaf 2018 investeringen binnen het boekjaar volledig afgeschreven. In afwijking van de begroting zijn daarom substantiële uitgaven gedaan op de volgende punten:

- a. Indiensttreding van een medewerker frontoffice ten behoeve van de sales;
- b. Automatisering van de sales, boekingen en facturatie;
- c. Aansluiting op de glasvezelkabel en vernieuwing van de ICT;
- d. Bijdrage aan de instandhouding van het monumentale groen (BRIM).

Per saldo leverden deze investeringen in 2018 een negatief exploitatiesaldo van -€ 3.010 op bij een omzet van € 423.289.

2. Algemene reserve

Met de toevoeging van het exploitatieresultaat van 2018 wijzigde de negatieve algemene reserve van - € 34.086 naar - € 37.096. In de volgende jaren zal stapsgewijs de balanspositie worden verbeterd op basis van de exploitatieresultaten.

3. Voorzieningen

De voorziening voor groot onderhoud is in 2018 aangesproken ten behoeve van de luchtbehandelingsinstallatie in het koetshuis.

4. Lang- en kortlopende schulden

Op het tekort op de restauratie van het kasteel had de stichting in 2015 bij de Rabobank een hypotheekschuld van € 161.000. Dankzij de positieve exploitatieresultaten kon vanaf 2017 worden afgelost en is een aflossingsschema vastgesteld. Volgens dit schema is in 2018 € 11.100 afgelost en bedroeg de schuld ultimo 2018 € 77.700.

5. Liquiditeit

SKH kent drie geldstromen:

- a. de reguliere exploitatie;
- b. de instandhouding van het monument op basis van instandhoudingssubsidies;
- c. projecten op basis van externe financiering.

De exploitatie is gestoeld op de eigen inkomsten en een jaarlijkse gemeentesubsidie. Op haar liquiditeitspositie drukken de historische lasten van de negatieve algemene reserve en de reserve groot onderhoud.

De instandhoudingsrekening wordt gevoed door de provinciale Topmonumenten-subsidie 2016-2019 en de daaraan gekoppelde nationale Subsidieregeling Instandhouding Monumenten 2016-2020.

De projectrekening was in 2018 gebaseerd op bijdragen voor de projecten Oprijlaan en VVKH-vereffening. Hieruit werden investeringen gedaan in de vorm van restauraties, landschapsinrichting en aanschaffingen.

Dankzij de verbeterde exploitatie en het financieel management konden de drie rekeningen voldoende liquide blijven om de geldstromen separaat te houden.

Nawoord

In 2018 kon SKH voortgaan op de weg van professionalisering. Toerisme en marketing zijn elementen die thans bijdragen aan een structurele verbetering van de financiële positie van Kasteel Heeswijk. Fundamenteleer nog is de verbetering van de cultuurhistorische positie van het kasteel. De inbedding in het landgoed en de naaste omgeving, de restauratie van de oprijlaan en de samenwerking met cultuurhistorische partners geven de eretitel 'Kasteel van Brabant' werkelijke inhoud. Samenwerking is het sleutelwoord.

Wij spreken onze erkentelijkheid uit voor de belangrijke steun die de stichting hierin krijgt van subsidiënten, medewerkers en vele anderen. En een bijzonder woord van dank voor de grote en enthousiaste betrokkenheid van onze vele vrijwilligers, dankzij wie deze prachtige resultaten mogelijk zijn geworden.

Luc Eekhout
directeur

Financieel jaarverslag 2018

Balans per 31 december in euro's

Vaste activa	2017	2018	Eigen vermogen	2017	2018
Materiële vaste activa			Statutaire reserves	500	500
Gebouwen incl. ondergrond	1	1	Algemene reserve	-34.086	-34.606
Ov. onroerende mat. vst. activa	145.439	145.439	Bestemmingsreserve huisvesting	<u>343.142</u>	<u>343.142</u>
Inventaris	<u>343.141</u>	<u>343.141</u>		309.556	306.546
	488.581	488.581	Voorzieningen		
Vlottende activa			Overige voorzieningen	52.174	40.618
Voorraden	8.434	5.850			
			Langlopende schulden		
Vorderingen:			Bankleningen	88.800	77.700
Debiteuren	56.995	9.944	Overige leningen	<u>0</u>	<u>0</u>
Fiscus & sociale lasten	12.882	12.291		88.800	77.700
Overige vorderingen	0	251			
Nog te ontvangen subsidies	0	11.109	Kortlopende schulden		
Overlopende activa	<u>43.581</u>	<u>33.863</u>	Aflossing bankleningen	11.100	11.100
	103.740	77.176	Crediteuren	32.652	104.020
			Fiscus & sociale lasten	7.432	8.268
Liquide middelen	284.338	111.813	Overige schulden	0	0
			Vooruit ontvangen subsidies	288.174	84.492
			Overlopende passiva	<u>95.205</u>	<u>48.186</u>
	<u>396.512</u>	<u>194.839</u>		434.563	256.066
	885.093	683.420		885.093	683.420

Verlies- en winstrekening

Opbrengsten	2017	2018	2018
	realisatie	begroting	realisatie
Museumbezoek	165.126	148.500	178.265
Winkel	11.337	14.000	12.607
Verhuur locaties	183.983	183.039	180.800
Diverse activiteiten	<u>4.132</u>	<u>0</u>	<u>1.522</u>
	364.578	345.539	373.194
Subsidies	<u>57.873</u>	<u>52.500</u>	<u>50.095</u>
Totale opbrengsten	422.451	398.039	423.289
Kosten			
Salarissen & sociale lasten	196.589	208.567	218.039
Overige personeelskosten	30.091	29.793	33.535
Huisvesting	69.226	61.590	66.355
Kantoor	15.201	12.340	21.560
Verkoop	72.610	61.258	66.827
Algemene kosten	13.541	10.318	6.310
Afschrijvingen	10.463	0	0
Bijdrage project BRIM groen	4.611	0	6.082
Financieringslasten	<u>4.795</u>	<u>4.600</u>	<u>5.101</u>
Totale kosten	417.127	388.466	423.809
Exploitatiesaldo	5.324	9.573	-520